

TÓTH N. KATALIN

KEDVENC VÁROSOM – ZSELÍZ

A Lévai járásban található városka, Zselíz, az átutazó szemében csupán álmos kis településnek tűnhet. Ha az ide tévedő járókelő kissé megszorozza lépteit, hamar maga mögött hagyja a város főutcáját. Az autósok, akik dél felől közelítik meg, csak a fokozottan balesetveszélyes útra összpontosítanak, többnyire elkerüli figyelmüket az a néhány tábla, amely a város nevezetességére hívja fel a figyelmet.

Pedig van itt látni- és felfedezni való bőven. Zselíz igazi kultúrközpont, mélyre hatoló gyökerekkel. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint a róla elnevezett zselízi kultúra. A földből különleges vonaldiszítésű agyagedények kerültek elő, amik még a neolitikum korszakban keletkeztek. A terület már az őskorban lakott volt, sőt germán települések nyomaira is bukkanunk. Stratégiai jelentőségét a közeli Garam folyónak köszönhette, valamint az erre vezető kereskedelmi útvonalnak.

De ne kalandozzunk ennyire a távoli múltba. Ha a város gazdag múltjából a leginkább érdekes momentumokat szeretnénk kiragadni, érdemes egy pillantást vetni az „Esterházy-korszakra”, amely az 1700-as évek közepétől jelentősen meghatározta a régió fejlődését napjainkig. Gróf Esterházy János zenetanárt keresett két leánya számára. Épp kapóra jött a fiatal és tehetséges Franz Schubert, aki hazájában nem volt túl sikeres zeneszerző. Miután elvállalta az állásajánlatot, máig tisztázatlan kalandba bonyolódott az egyik tanítványával. Igaz-e vagy sem, azt csak a háromszáz éve suttagó platánfák tudnák elmesélni.

A közhiedelemmel ellentétben a zeneszerző nem a zselízi kastélyban élt. Kis magánrezidenciája, a Bagolyvár jelenleg múzeum, mely nemcsak zongoráját, de az

Esterházyak utolsó ereklyéit is őrzi. A Bagolyvár mellett szerény, fehérre meszelt cselédlakás áll. Szürke emléktábla tudatja az arra járókkal, hogy itt élt a Sacher család is.

Mára már a grófi család tagjai a temetőbeli Esterházy-mauzóleumban alusszák örök álmukat. Persze csak azok, akik nem kényszerültek elhagyni az országot. Csodálatos kastélyukat egy ideig óvodának használták, amíg nem kezdett el hullani a vakolat a gyerekek fejére.

A parkban korszerű kórház épült, nagyjából 30 évig üzemelt, aztán meg is szűnt létezni. Manapság részenként bérlik öregek otthonának. A katolikus templom első pillantásra nem ígér semmi rendkívülit, mégis különleges a maga nemében. Szent Jakab tiszteletére épült 1350 körül, gótikus stílusban. A város patinás középiskolája, a Comenius Gimnázium nem viselte mindig ezt az előkelő nevet. Egyszerű középiskola volt a Komenský utcában. Az eredményei magukért beszéltek, ám hiába nevelt nemzedéket magyar öntudatra, a gondosan felújított épülethől költöznie kellett a szlovák iskola emeleti tantermeibe.

Kedves utazó! Ha erre jársz, ne szaporázd meg lépteidet! Vess egy pillantást a templomra, nézd meg az Esterházy-kastélyt, a Bagolyvárat, a díszes síremléket, ha van időd, hallgass meg a Franz Schubert vegyeskar fellépését, látogass el a természetvédelmi területté nyilvánított parkba. Figyeld a mókások pajkos játékát, hallgass a madárdalt. Óriás platánok, vén mocsári ciprusok alatt üldögélve merengj el a múlton, esetleg a jövőn.